

I GUDS RIGE GÅR DET IKKE EFTER FORTJENESTE - [Matt. 20,1-16](#)

Carl Fr. Wisløff - "Ordet om Korset"

»Med Himmeriget er det som med en husbond, der tidligt om morgenen gik udfor at leje arbejdere til sin vingård. Og da han var blevet enig med arbejderne om en denar om dagen, sendte han dem hen i sin vingård. Og han gik ud ved den tredje time og så nogle andre stå ledige på torvet. Til dem sagde han: Gå også I hen i min vingård, så skal jeg give jer, hvad ret er. De gik da derhen. Ved den sjette og den niende time gik han igen ud og gjorde ligeså. Og ved den ellefte time gik han ud og fandt endnu nogle stående der; og han spørger dem: Hvorfor står I her ledige hele dagen? De svarer ham: Fordi ingen har lejet os. Da siger han til dem: Gå også I hen i min vingård! Men da det var blevet aften, siger vingårdsejeren til sin forvalter: Kald på arbejderne og udbetal dem deres løn, sådan at du begynder med de sidste og ender med de første! De, som var lejet ved den ellefte time, kom så og fik hver en denar. Da de første kom, mente de, at de ville få mere; men de fik også hver en denar. Da de fik den, knurrede de mod husbonden og sagde: De sidste dér har kun arbejdet én time, og du har stillet dem lige med os, som har båret dagens byrde og hede. Men han svarede og sagde til en af dem: Min ven! jeg gør dig ikke uret; blev du ikke enig med mig om en denar? Tag, hvad der er dit, og gå! Men jeg vil nu give den sidste dér lige så meget som dig. Har jeg ikke lov at gøre, som jeg vil, med det, der er mit? Eller er dit øje ondt, fordi jeg er god? Sådan skal de sidste blive de første og de første de sidste.«

Vi er kaldet til arbejde i Guds rige. Gud kalder folk til tjeneste både tidlig og sent, både unge og gamle.

Men netop i denne tekst er der i virkeligheden en ganske speciel ting, han vil tale med os om. Lad os se lidt nærmere på lignelsen. Først vil vi forsøge at få klarhed over baggrunden for den.

Hvad mangler jeg?

I kapitlet forud læser vi om den rige unge mand, som kom til Jesus og spurgte: Mester! hvad godt skal jeg gøre for at få evigt liv?

Vi husker, hvad Jesus svarede. Hold budene! sagde han. Du må ikke slå ihjel, du må ikke bedrive hor, du må ikke stjæle, du må ikke sige falsk vidnesbyrd, ær din fader og din moder. Og - du skal elske din næste som dig selv. - Jesus ville sætte den unge mand på prøve, så han selv kunne blive klar over, hvilke tanker han rummede i hjertet.

Budene har jeg holdt, sagde den unge idealist. Han kunne ikke indse, at der manglede ham noget i så henseende. Jeg har ikke bedrevet hor, ej heller slået nogen ihjel. Far og mor har jeg æret og adlydt. Hvad mangler jeg endnu?

Hele hans tankegang og udtryksmåde er karakteristisk. Netop sådan tænker mange gode, oprigtige mennesker. De kan ikke forstå, at de har syndet mod Gud, men de har på den anden side en følelse af, at der mangler dem noget. Der må endnu være et og andet, der bør rettes på. Vidste jeg bare, hvad det var! Du må sige mig det, Jesus, så skal jeg nok med Guds hjælp klare også det.

Dette er typisk for menneskers tankegang på et tidligt stadium i vækkelsen. De er klar over, at der mangler dem noget. Men selvtilliden har de endnu. De tror stadig, de vil være i stand til at rette det op, som er skævt. Vidste jeg bare, hvad det var, kunne jeg blot lige lære snittet, tænker de - så skulle jeg nok kunne klare det.

Den virkelige mangel

Der er én ting, sådanne mennesker først og fremmest må lære. De må lære at forstå, at deres nød stikker dybere, end de tror. Det er ikke bare det, at de mangler et eller andet. Det er ikke bare et eller andet ved dem, der er galt. Det er dem selv, der er fortabte. Det slår ikke til, at der bliver rettet på mangler og fejl - du er simpelthen fortabt og fordømt i dig selv, det er sagen. Det, du behøver, er ikke bare hjælp og bistand, en hjælpende hånd eller en kraftig medicin. Der er én ting, der må ske:

at du indser, du er fortabt, og at det eneste, du kan håbe på, er, at Gud tilgiver dig og gør dig til sin for Jesu skyld.

Det ville Jesus vise denne unge, ivrige sandhedssøger, og så sagde han: Vil du være fuldkommen, så gå hen og sælg, hvad du ejer, og giv det til de fattige, så vil du have en skat i Himlene; og kom så og følg mig!

Det vigtigste i dette vers er ikke: sælg, hvad du ejer, men: følg mig. Og for at han kunne følge Jesus, måtte alt det bort, som hindrede og bandt ham. Om alt dette er det, at Jesus siger: Sælg alt! Skil dig af med det hele!

Det krav blev for stort. Han gik bedrøvet bort, for hans hjerte var knyttet til rigdommen.

Frelse og løn

Da kommer Peter til at tænke på noget. Han ser pludselig for sig den dag, da Jesus kaldte ham ved Genesaretsøen. Følg mig, så vil jeg gøre dig til menneskefisker, sagde Jesus. Da forlod jeg alt og fulgte ham, tænkte Peter. Med andre ord: Det, som denne unge mand ikke var villig til, det havde Peter gjort. Min rigdom var måske ikke så stor, men båd og garn var nu, hvad jeg havde. Alt det forlod jeg for at følge ham. En skat i Himmelen, sagde Jesus. Så må jeg jo have en skat til gode!

Og så slap spørgsmålet ud: Hvad får så jeg?

Mange har undret sig over dette spørgsmål og endnu mere over svaret, han fik. Jesus afviste ikke spørgsmålet. Store ting skulle hans disciple opleve, sagde han. Når Jesus sidder på sin trone, skal de sidde på tolv troner og dømme Israels tolv stammer. Og så kommer det mærkeligste: Enhver, som har forladt hjem eller brødre eller søstre eller fader eller moder eller hustru eller børn eller marker for mit navns skyld, skal få det mangefold igen og arve evigt liv ([Matt. 19,16-30](#)).

Der er noget, der hedder løn hjemme hos Gud. Bibelen siger det mange steder. Vi må bare sørge for at skelne klart mellem frelsen og lønnen.

Frelsen er en gave, som Gud giver af bare nåde: *Af nåden er I frelst ved tro; det skyldes ikke jer selv, Guds er gaven; det skyldes ikke gerninger, så nogen kan rose sig.* ([Ef. 2,8-9](#)). Frelsen bliver givet af nåde alene, for Jesu skyld, som døde for os ([Rom. 3,24](#)). Gud tilgiver dem, som tager deres tilflugt til Jesus, og det gør han af nåde alene, fordi Jesus bar straffen for vore synder.

Men lønnen vil Gud give dem, som har tjent ham trofast, har båret byrder og er blevet forfulgt for Jesu skyld. Hvis det, en har bygget, består, da skal han få løn ([1. Kor. 3,14](#)). Den, som tager imod en af Jesu venner, fordi han er en discipel, skal ikke gå glip af sin løn ([Matt. 10,42](#); [Åb. 22,12](#)).

Frelsen ejer vi her og nu. Den bliver vor allerede i dette liv. Det gælder enhver, som tror på Jesus ([Joh. 5,24](#)). Lønnen vil Jesus give i sit fuldkomne rige ([Matt. 16,27](#); [2. Tim. 4,8](#)), til dels også allerede i denne verden ([Mark. 10,30](#)), alt efter hans guddommelige nåde og visdom.

Alt dette er ganske klart efter Guds ord.

Peter fik med andre ord et klart svar på sit spørgsmål: Løn skal du få, Peter. Også vi får samme besked gennem Guds ord. Thi Gud er ikke uretfærdig, så han skulle glemme jeres arbejde og den kærlighed, I har vist mod hans navn, ved at I har hjulpet og stadig hjælper de hellige ([Hebr. 6,10](#)). Gud har velsignelser rede som løn til dem, der tjener ham. Nådeløn kalder vi det, for også lønnen er nåde, uforskyldt nåde.

Uforskyldt løn

Men Jesus har endnu en ting at sige til Peter: »Mange af de første skal blive de sidste, og mange af de sidste skal blive de første.« - Det er, som om han vil sige: Løn skal du få - men vogt dig, at du ikke bliver så optaget af lønnen, at du bliver stor på det. Du kan risikere at miste det hele.

Og så fortæller han lignelsen om arbejderne i vingården.

- Lad os bruge fantasien en smule. Lad os tænke os, at vi var til stede og med egne øjne fulgte det hele. Hvad så vi da? Først ville vi se vingårdens ejer gå ud tidligt om morgenen for at leje arbejdsfolk. Lidt efter kommer en flok arbejdere, deres gang er målbevidst, de har påtaget sig en opgave. Vi spørger dem, hvor de skal hen, og de svarer: Vi skal hen i vingården derovre. Hvor meget skal I have for det? spørger vi. Svaret falder uden tøven: Vi skal have en denar i dagløn. Det er en aftale.

Tre timer senere kommer et nyt sjak. Hvor skal I hen? Over til vingården dér. - Hvad skal I have i løn? Vi skal have en denar - arbejdsgiveren sagde, vi skulle få, hvad ret var, og tariffen for en dags arbejde er en denar.

Dette gentager sig to gange til samme dag. Og så - da der kun er en time tilbage, før dagslyset svinder - kommer en ny flok. Hvor skal I hen så sent på dagen? Vi skal hen i vingården derovre. Hvad mon I kan få for det job? Dagen er jo ved at være slut. Svar: Det ved vi ikke. Manden sagde ikke noget om, hvad vi skulle få. Han sagde bare: Gå også I hen i vingården. Betalingen sagde han ikke noget om, men vi går da i hvert fald - vi må tage det, vi får.

Læg mærke til, at ifølge v. 7 var der ingen aftale om løn med dem, som kom i den ellefte time. De blev bare bedt om at gå hen i vingården. Løn? Ingen talte om løn. Det var lidt af et under i det hele taget at få et job så sent på dagen - man måtte være glad for det, man kunne få. En time senere er arbejdsdagen endt, nu skal der afregnes. Levende og anskueligt skildrer Jesus, hvad der sker.

Først bliver de kaldt frem, som kun har arbejdet en time. Hvad sker? De får fuld dagløn for bare én times arbejde. De har knap nok nået at få arbejdsvarme i kroppen, og så får de en hel denar! Det var en mærkelig arbejdsgiver!

Da tænker de andre arbejdere: Så må vi få mere, det er da klart. Når disse, som kun har arbejdet en kort stund hen ad aften, får en hel denar, så er det da både rimeligt og retfærdigt, at vi får meget mere. Alt andet ville være højst uretfærdigt. Ja, det kan man sagtens give dem ret i. Men hvad sker? Også de får en denar, hverken mere eller mindre.

Lad os være enige om én ting: Sådant handler ingen arbejdsgiver her i verden. Han holder sig til tariffens bestemmelser om timeløn, og det bør han gøre. Jesus fortalte ikke denne lignelse for at minde os om, hvordan det går for sig i arbejdslivet. Nej, sådant handler ingen arbejdsgiver. Men - mærk dig det - sådant handler Gud!

For se, hvad der videre skete. De, som havde slidt i det dagen lang, mens solen brændte og sveden randt, de sagde: Hvorfor skal vi ikke have mere end disse, som kun har arbejdet en time? Svaret, de fik, var dette: I får det, vi blev enige om. Vi blev enige om en denar. I vil, at alt skal gå ret og retfærdigt til - godt, så får I det, vi blev enige om, hverken mer eller mindre.

Men disse andre, de har ikke krav på noget som helst, for vi har jo ingen aftale. De skal få det, de ikke har fortjent, de skal få en hel denar.

Gud lønner på sine egne vilkår

Sådan er lignelsen om arbejderne i vingården at forstå. Den er fortalt for at sige os noget stort og mærkeligt om Gud: Han vil handle med os på vilkår, som han selv fastsætter. Han vil handle med os i nåde og give os det, vi ikke fortjener. Og der er én ting, han ikke kan godtage - nemlig det sind, som mener, det har noget til gode hos Ham.

Det er to forskellige tankegange, vi møder i teksten. To slags motiver hos mennesker, som vil have med Gud at gøre. Her er nogle, som ikke har krav på noget som helst, og som ved, at de ikke har det. Der er andre, som så udmærket ved, hvad de er værd, og gør det gældende over for arbejdsgiveren.

De første bliver overvældet af en godhed, som de end ikke har drømt om. Men de andre, hvad med dem? Jo, de får det, de har krav på. Og det var ikke meget - for mere var de heller ikke værd! Ja, det er underligt at se det: Her var nogle, som i enhver forstand var de første. Fra tidlig morgen til sen aften sled de, så sveden randt. Var det så mærkeligt, at de mente, de havde noget i vente?

Og så var der nogle, som bare netop kom med, mens solen endnu var oppe. Det var ikke store ting, de fik udrettet. Ej heller ventede de nogen stor løn, de havde jo ingen aftale. Er det ikke mærkeligt, at de skulle få fuld dagløn?

Krav på Guds godhed?

Jo, det er mærkeligt, men sådan er Gud. Han gør, som han vil. Og det har altid været hans skik at støde stormænd fra troner og løfte småfolk op i højhed ([Luk. 1,52](#)). Han vil have ydmyge tjenere. Han vil have sådanne, som han kan overvælde med sin godhed. Tjenere, som synes, de har fortjent alt det, Gud kan give dem, kan han jo ikke få overvældet med godhed, de finder jo det alt sammen så vel fortjent. Godt- så må de nøjes med det, de har fortjent. Og det bliver ikke meget.

Dette har noget at sige os alle. Lad budskabet først nå til dem, som er med i arbejdet i Guds rige, men aldrig har oplevet at være syndere, frelste af nåde.

I Luk. 15 fortæller Jesus om to brødre. Den ene forlod fars hus og drog ud i verden, men senere angrede han og vendte tilbage. Uden anden grund end sin egen godhed tog far imod ham og åbnede hjemmet for ham igen. Ja, ikke nok med det. Far gjorde forberedelser til en storslået fest af glæde over, at han, som var tabt, var fundet igen.

Men dette tålte den anden broder ikke. Han blev sur, da han hørte festglæden, og ville ikke gå ind. Her havde han tjent sin fader tro i så mange år, og ham var der aldrig blevet gjort stads af. Men denne broder, som havde levet et liv i synd og skam, han blev taget imod som en prins i samme øjeblik, han igen vendte hjem. Noget så skammeligt!

Der er fare for, at der er mange, som ligner den ældste broder. De har deres gang i både kirke og missionshus. De er aktive i komiteer og foreninger. De taler måske og vidner ved møderne. Men de har aldrig været fortabte syndere i sig selv. Aldrig har de stået for den hellige dommer og følt sig med rette fortabte og fordømte. Derfor har de heller aldrig oplevet glæden ved i tro at tage imod budskabet om en uforskyldt nåde. De er aldrig blevet overvældet af den forunderlige Guds frie nåde, som han skænker fortabte syndere for Jesu skyld.

Deres »kristendom« består i det, de virker med og udretter. De gør det, så godt de kan. De er med i flokken, med i kirkens aktivitet. De tvivler aldrig på, at de har Himmelen i vente. Kære, så aktive som de har været!

Løn som fortjent?

Om du skulle være blandt disse, så må du standse og tænke dig om. Du regner dig for at være en kristen. Du er sikker på, du skal hjem til Gud, når du forlader dette liv. Hvad grundlag har du egentlig for at tro det? Hvorfor mener du, at du hører Gud til? Hvad tænker du at møde frem med på den store dommens dag?

Er det dit eget arbejde og din egen fortjeneste, du grunder dit håb på? I så fald er der fare på færde. Da vil det gå sådan, at du kun får det, du har fortjent. Og det bliver ikke meget! Du har med al din iver ikke fortjent andet end, at han skal sende dig bort fra sig i en evig fortabelse. Den gæld, du står i for dine synders skyld, er af en sådan størrelse, at den ikke kan vejes op med det, du har fortjent.

Kort og godt: Er det løn som fortjent, du vil have, så skal du få det. Men så hører du ikke hjemme i Guds rige - for der går det ikke efter fortjeneste. Frelsen får vi af nåde alene, for Jesu skyld, han som døde for os. Det vil ikke hjælpe dig det mindste, om du siger, som Jesus har forudsagt, at nogle vil sige: Herre, Herre! har vi ikke profeteret ved dit navn, og har vi ikke uddrevet onde ånder ved dit navn, og har vi ikke gjort mange undergerninger ved dit navn? ([Matt. 7,22](#)). Du har intet til gode hos dommeren. Jesus kender dig ikke.

Men andre vil blive højlig forbavset over al den godhed, Jesus skal vise dem. Noget, de aldrig havde drømt om. De havde jo intet regnskab med Jesus, de havde intet som helst at møde frem med

andet end deres synder. De tog deres tilflugt til ham som fortabte syndere, der trængte til nåde. Nåde fik de og nåde skal de få. Vor Gud er en forunderlig Gud!

Hjemmevant i Guds hus

Men teksten har også et budskab til os gamle kristne. Det kan se ud til, at farer lur på os, som har været længe i Guds riges arbejde, og som er blevet hjemmevant i Guds helligdom. Det har Bibelen mange eksempler på.

Tænk på Aron, som havde været vidne til så store og forunderlige ting i Guds tjeneste. Sammen med sin broder Moses havde han set Herren føre sit folk ud af Ægypten og gennem Det røde Hav. En sådan mand ville man aldrig have tænkt sig kunne være troløs mod Herren. Men det var ham, der støbte guldkalven og sagde til Israel, at her var deres gud, som havde ført dem ud af Ægypten ([2. Mos. 32](#)). - David, som havde oplevet så store velsignelser i livet med Gud, faldt i svære synder, gjorde sig skyldig både i ægteskabsbrud og i drab ([2. Sam. 11 og 12](#)). Å, så rystet man kan blive ved at tænke på dette!

Ypperstepræsterne, som skulle være Guds folks ledere i alt, hvad der havde med gudsdyrkelsen at gøre, var på Jesu tid blevet en samling politiske opportuniste - og farisæerne, med deres store teologiske lærdom og strenge moralske principper, var blevet kolde og døde dogmatikere uden åndeligt liv.

Det samme gentager sig i Det nye Testamente. Tænk på menigheden i Laodikea, som troede om sig selv, at den var rig og havde overflod og ikke trængte til noget, mens den i virkeligheden var elendig og ynkværdig og fattig og blind og nøgen ([Åb. 3,17](#)). Og tænk på Diotrefes, som var sin menigheds førstemand - antagelig dens forstander - men som var blevet så stor på det, at han ikke ville tage imod rejsende brødre, som kom for at forkynde Guds ord ([3. Joh. 9-10](#)).

Forfærdet må man spørge: Hvad er dette for noget? Hvad er det for en fare, ledende Guds mænd kan komme ud for?

Lad os se det i øjnene. Det er den fare at blive alt for hjemmevant i Guds hus. Man har været med så længe, at man kan det hele. Man ved så inderlig godt, hvordan det går for sig. Man kender alle de store ledere - regner sig måske selv for at være en af dem - og man er blevet så aldeles vant til omgangen med Vorherre selv. Man synes i al stilhed, man er noget nær uundværlig.

Stor i egne øjne

Hvad er det, der er sket? Barnets ærefrygt er borte. Den sitrende glæde over at få lov at tro, man er frelst, er forsvundet. Nåden, Guds uforskyldte nåde, som man før ikke kunne blive færdig med at undre sig over, er blevet et regulært regnestykke, som man kender facit på forlængst. Kristenlivet er blevet rutine. Man ser ikke længere opad mod Gud på en sådan måde, at man glemmer alt andet. Man ser til siden, på alle de andre - tager mål af dem og tænker, at de er vel ikke for mere at regne, end man selv er.

Lad os høre, hvad Guds ord siger: Hvis det arbejde, som en har bygget derpå, består, da skal han få løn; hvis ens arbejde bliver opbrændt, da skal han miste lønnen; men selv skal han blive frelst, dog som gennem ild. ([1. Kor. 3,14-15](#)).

Å, at dog ingen af os må blive stor i sig selv! At dog ingen af os går og tænker: Jeg må da vel få mange perler i kronen, jeg, som har været med i arbejdet så længe! Du kunne komme til at miste dem alle! Lad ingen tænke, at han er større end de andre kristne! Husk hvad Jesus siger: »Den, der høster, får løn og samler frugt til evigt liv, så de kan glæde sig sammen, både den, som sår, og den, som høster« ([Joh. 4,36](#)).

Jesus ville sige til Peter - og han vil sige det til dig og mig, som hører med blandt hans venner på jorden: Husk, at nogle af dem, som var langt fremme, skal blive blandt de allersidste. Du hører mig

til, du har tjent mig længe - det har jeg ikke glemt. Men vogt dig, at du ikke begynder at mene, du er uundværlig, og at du har noget til gode, fordi du har været så tro. Glem ikke, at alt er nåde alene.

Professor Hallesby har fortalt om et besøg, han en gang fik. Den daværende forstander for missionsskolen i Stavanger kom og spurgte: Har du en rigtig god og flink teolog at anbefale os for missionsskolen?

Ja, svarede Hallesby - han så for sig en hel række af dygtige, begavede unge teologer. Det er godt, sagde forstanderen, en gammel original Madagaskar-missionær, det er godt, men han må også være ydmyg! Da syntes jeg nok, at antallet skrumpede ind og blev adskilligt mindre, sagde Hallesby, da han fortalte dette.

Vor Gud er en forunderlig, nådig Gud. Lad os ydmyge os for ham. Det er de ydmyge, Gud giver nåde.

(Afsnit fra "Ordet om korset" af Carl Fr. Wisløff - Dansk Luthersk Forlag 1974 - Shafan 08-08-15)
